

Київська Русь за Володимира Мономаха та його сина

7 клас, Історія України, тема 13, Хорькова Л.В. КЗШ
№ 114

- **1108–1113 рр. – будівництво Михайлівського Золотоверхого собору Михайлівського**
- **монастиря в Києві.**
- **1113 р. – укладення Нестором першої редакції «Повісті минулих літ».**
- **1113–1125 рр. – князювання в Києві Володимира Мономаха.**
- **1125–1132 рр. – князювання в Києві Мстислава Володимировича.**

Хронологія

- **Перше десятиліття 12 ст. - боротьба з половцями.**
- **Руські князі перемагали .**
- **Найактивнішим учасником боротьби - Володимир Мономах.**
- **Своїми блискучими перемогами він отримав слави оборонця руської землі.**
- **1113 р. в Києві помер князь Святополк, кияни запросили князя Володимира Мономаха з Переяслава.**
- **Київ зустрів Володимира Мономаха «із честю великою».**

Володимир Мономах

- **Володимир Мономах - син Всеволода Ярославовича.**
- **Імя Мономах отримав від діда боку матері – візантійського імператора Константина Мономаха.**
- **Розпочав активну князівську діяльність 13-річним отроком (підлітком).**
- **Успадкував від батька й любов до книжної мудрості, свідченням цього є його твір «Повчання дітям»**

Володимир Мономах

- **Зміцнення великокнязівської влади ;**
- **Посилення державної єдності Русі;**
- **Шлюбна дипломатія;**
- **Переміщення князів з однієї волості до другої;**
- **Вдосконалення законодавства.**
- **Схвалено «Устав», який доповнював «Руську правду».**
- **Правління Володимира Мономаха стало часом розбудови Києва. У столиці, зокрема, було споруджено міст через Дніпро.**

Реформи Мономаха

- Зовнішньополітичні зв'язки Руської держави часів Мономаха були різноманітними.
- Володимир укладав династичні шлюби. Міждинастичні зв'язки поєднували Київ з Візантією, Англією, Швецією, Норвегією, Данією, Німецькою імперією, Угорщиною.
- Як київський князь, Володимир Мономах здійснив кілька успішних походів проти половців.
- Суперечки часто розв'язувалися в мирний спосіб.
- Цікаво, що ім'я Володимира Мономаха увічнили половецькі співці – про нього складали легенди й пісні, відгомін яких береже літописне оповідання про євшан-зілля.

Реформи Мономаха

- **Володимир Мономах помер 1125 р. Літописець: «Благовірний і христолюбивий той князь, – читаємо в «Повісті минулих літ», – просвітив Руську землю, наче сонце, промені пускаючи, і слава його розійшлася по всіх землях».**
- **Поховали князя в Софійському соборі, що теж було виявом його величезного. Мстислав виявився гідним батька.**

Слава Мономаха

- Мстислав уміло керував державою, зміцнював великокнязівську владу.
- Кілька успішних походів проти половців забезпечили спокій на південних рубежах держави.
- За Мстислава поживавився західний напрямок зовнішньої політики, князь ходив походами на Литву.
- За Мстислава в Києві було закладено кам'яні церкви Святого Федора та Богородиці Пирогощої, освячено церкву Святого Андрія Первозваного Янчиного монастиря.
- Мстислав запам'ятався нащадкам Великим ще й тому, що був він останнім єдиновладним правителем Київської Русі. По його смерті в Київській Русі почалася доба роздробленості. «І раздрася (розірвалася) вся Руська земля», – з гіркотою запише літописець.

Мстислав Великий (1125–1132)

- Русь у II половині 12 століття

- **Добу від середини 12 до середини 13 ст. називають добою роздробленості. Узаконена Любецьким з'їздом 1097 р. вотчинна система так розвинулася, що удільні князі дедалі більше почувалися у своїх володіннях незалежними господарями. У появі самостійних князівств-держав і полягає сутність роздробленості.**
-

- **Сучасні історики роздробленість витлумачують не як розпад держави, а як зміну її устрою: на зміну централізованій монархії прийшла федеративна. Отже, Київську Русь часів роздробленості називають федеративною монархією. Порядок державного правління, властивий Київській Русі часів роздробленості, визначають як колективний сюзеренітет: замість одного великого князя владу здійснює об'єднання найвпливовіших князів.**

Роздробленість

- Історики по-різному пояснюють причини роздробленості Київської Русі.
- великі розміри території держави,
- князівські міжусобиці,
- відсутність сталого порядку столонаслідування,
- напади степових кочовиків,
- занепад торговельного шляху «із варягів у греки».

Основна ж причина полягала в зміцненні вотчинної форми землеволодіння. Удільні князі не були зацікавлені в сильній владі великого князя київського.

Причини роздробленості

- важливу роль у роздробленості Русі відігравав різний етнічний склад її територій: одними з перших перестали коритися Києву Полоцьке князівство (Білорусь), Новгород і Владимиро-Суздальське князівство (на російських теренах)

Різнй етнічний склад

- Київська Русь майже до середини 13 ст. була все-таки єдиною державою, зі спільними законами і єдиною церквою. Київ залишався столярним містом, і за право покняжити в ньому змагалися руські князі з різних князівств. Як і за часів Мономаха, князі (коли частіше, коли рідше) збиралися на з'їзди, де й намагалися розв'язати суперечливі проблеми, здебільшого пов'язані з організацією спільних походів проти половців.

Київська Русь – єдина держава

- параграф 14

Домашнє завдання
